

॥ श्री नरसिंहनखस्तुतिः ॥

पांत्वस्मान पुरुहूतवैरिबलवन्मातंगमाद्यद घटा-

कुंभोच्चाद्रिविपाटनाधिकपटुप्रत्येकवज्रायिताः ।

श्रीमत्कंठीरवास्यप्रततसुनखरा दारितारातिदूर-

प्रध्वस्तध्वांतशांतप्रविततमनसा भाविता भूरिभागैः ॥ १ ॥

लक्ष्मीकांत समंततोऽपि कलयन नैवेशितुस्ते समं पश्याम्युत्तमवस्तु

दूरतरतोऽपास्तं रसो योऽष्टमः ।

यद्रोषोत्करदक्षनेत्रकुटिलप्रांतोत्थिताग्निस्फुरत-

खद्योतोपमविष्फुलिंगभसिता ब्रह्मेशशक्रोत्कराः ॥ २ ॥

॥ इति श्रीमदानंदतीर्थभगवत्पादकृता श्रीनरसिंहनखस्तुतिः संपूर्णा ॥

ओम ॥ श्रीमद्विष्ण्वंघ्रिनिष्ठातिगुणगुरुतमश्रीमदानंदतीर्थ -

त्रैलोक्याचार्यपादोज्ज्वलजलजलसत्पांसवोऽस्मान पुनंतु ।

वाचां यत्र प्रणेत्री त्रिभुवनमहिता शारदा शारदेन्दु-

ज्योत्स्नाभद्रस्मितश्रीधवलितककुभा प्रेमभारं बभार ॥ १ ॥

उत्कंठाकुंठकोलाहलजवविदिताजस्रसेवानुवृद्ध-

प्राज्ञात्मज्ञानधूतांधतमससुमनोमौलिरत्नावलीनाम ।

भक्त्युद्रेकावगाडप्रघटनसधटात्कारसंघृष्यमाण- प्रांतप्रांग्र्यांघ्रिपीठ

ओत्थितकनकरजःपिंजरा रंजिताशाः ॥ २ ॥

जन्माधिव्याध्युपाधिप्रतिहतिविरहप्रापकाणां गुणाना-

मग्र्याणामर्पकाणां चिरमुदितचिदानंदसंदोहदानाम ।
ऐतेषामेष दोषप्रमुषितमनसां द्वेषिणां दूषकाणां दैत्यानामार्तिमंधे
तमसि विदधतां संस्तवे नास्मि शक्तः ॥ ३ ॥
अस्याविष्कर्तुकामं कलिमलकलुषेऽस्मिन् जने ज्ञानमार्गं वंद्यं
चंद्रैद्रुद्रद्युमणिफणिवयोनायकाद्यैरिहाद्य ।
मध्वाख्यं मंत्रसिद्धं किमुत कृतवतो मारुतस्यावतारं पातारं
पारमेष्ठ्यं पदमपविपदः प्राप्तरापन्नपुंसाम ॥ ४ ॥
उद्यद्विद्युत्प्रचंडां निजरुचिनिकरव्याप्तलोकावकाशो बिभ्रद्भीमो
भुजे योऽभ्युदितदिनकराभांगदाढ्यप्रकांडे ।
वीर्योद्धार्या गदाग्र्यामयमिह सुमतिं वायुदेवो विदध्याद-
ध्यात्मज्ञाननेता यतिवरमहितो भूमिभूषामणिर्मे ॥ ५ ॥
संसारोत्तापनित्योपशमदसदयस्नेहहासांबुपूर-
प्रोद्यद्विद्यानवद्यद्युतिम णिकिरणश्रेणिसंपूरिताशः ।
श्रीवत्सांकाधिवासोचिततरसरलश्रीमदानंदतीर्थ-
क्षीरांभोधिर्विभिंद्याद्भवदनभिमतं भूरि मे भूतिहेतुः ॥ ६ ॥
मूर्धन्येषोऽंजलिर्मे दृढतरमिह ते बध्यते बंधपाश- च्छेत्रे दात्रे
सुखानां भजति भुवि भविष्यद्विधात्रे द्युभर्त्रे ।
अत्यंतं संततं त्वं प्रदिश पदयुगे हंत संतापभाजा- मस्माकं
भक्तमेकां भगवत उत ते माधवस्याथ वायोः ॥ ७ ॥
साभ्रोष्णाभीशुशुभ्रप्रभमभय नभो भूरि भूभृद्विभूति-
भ्राजिष्णुर्भूभृणां भवनमपि विभोऽभेदि बभ्रे बभूवे ।

येन भ्रूविभ्रमस्ते भ्रमयतु सुभृशं बभ्रुवद्भृताशान
भ्रांतिर्भेदावभासस्त्विति भयमभिभूर्भोक्ष्यतो मायिभिक्षून ॥ ८ ॥
येऽमुं भावं भजंते सुरमुखसुजनाराधितं ते तृतीयं भासंते भासुरैस्ते
सहचरचलितैश्चामरैश्चारुवेषाः ।

वैकुण्ठे कंठलग्नस्थिरशुचिविलसत्कांतितारुण्यलीलाल-
आवण्यापूर्णकांताकुचभरसुलभाश्ले षसम्मोदसांद्राः ॥ ९ ॥
आनंदान्मंदमंदा ददति हि मरुतः कुंदमंदारनंद्या- वर्त्यामोदान
दधाना मृदपदमुदितोद्गीतकैः सुंदरीणाम् ।

वृंदैरावन्द्यमुक्तेन्द्वहिमगुमदनाहीन्द्रदेवेंद्रसेव्ये मौकुंदे
मंदरेऽस्मिन्नविरतमुदयन्मोदिनां देवदेव ॥ १० ॥

उत्तप्तात्युत्कटत्विट्प्रकटकटकटध्वानसंघट्टनोद्य-
द्विद्युद्व्यूढस्फुलिंगप्रकरविकिरणोत्क्वाथिते बाधितांगान् ।
उद्गाढं पात्यमाना तमसि तत इतः किंकरैः पंकिले ते पंक्तिर्ग्राव्यां
गरिम्णा ग्लपयति हि भवद्द्वेषिणो विद्वदाद्य ॥ ११ ॥

अस्मिन्नस्मद्गुरूणां हरिचरणचिरध्यानसन्मंगलानां युष्माकं
पार्श्वभूमिं धृतरणरणिकस्वर्गिसेव्यां प्रपन्नः ।

यस्तूदास्ते स आस्तेऽधिभवमसुलभकलेशनिमोकमस्त- प्रायानंदं
कथंचिन्न वसति सततं पंचकष्टेऽतिकष्टे ॥ १२ ॥

क्षुत्क्षामान रूक्षरक्षोरदखरनखरक्षुण्णविक्षोभिताक्षा- नामग्नानंधकूपे
क्षुरमुखमुखरैः पक्षिभिर्विक्षतांगान् ।

पूयासृङ्मूत्रविष्ठाकृमिकुलकलिले तत्क्षणाक्षिप्तशक्त्या-

द्यस्त्रव्रातादितांस्त्वद्द्विष उपजिहते वज्रकल्पा जलूकाः ॥ १३ ॥

मातर्मे मातरिश्वन पितरतुलगुरो भ्रातरिष्टाप्तबंधो स्वामिन

सर्वांतरात्मन्नजर जरयितर्जन्ममृत्यामयानाम ।

गोविंदे देहि भक्तिं भवति च भगवन्नूर्जितां निर्निमित्तां निर्व्याजां
निश्चलां सद्गुणगणबृहतीं शाश्वतीमाशु देव ॥ १४ ॥

विष्णोरत्युत्तमत्वादखिलगुणगणैस्तत्र भक्तिं गरिष्ठा- माशिलष्टे
श्रीधराभ्याममुमथ परिवारात्मना सेवकेषु ।

यः संधत्ते विरिंचश्वसनविहगपानंतरुद्रेंद्रपूर्वे- ष्वाध्यायंस्तारतम्यं
स्फुटमवति सदा वायुरस्मद्गुरुस्तम ॥ १५ ॥

तत्त्वज्ञान मुक्तिभाजः सुखयसि हि गुरो योग्यतातारतम्या- दाधत्से
मिश्रबुद्धींस्त्रिदिवनिरयभूगोचरान्नित्यबद्धान ।

तामिस्रांधादिकाख्ये तमसि सुबहुलं दुःखयस्यन्यथाज्ञान

विष्णोराज्ञाभिरित्थं श्रुतिशतमितिहासादि चाऽकर्णयामः ॥ १६ ॥

वंदेऽहं तं हनूमानिति महितमहापौरुषो बाहुशाली

ख्यातस्तेऽग्र्योऽवतारः सहित इह बहुब्रह्मचर्यादिधर्मैः ।

सस्नेहानां सहस्वानहरहरहितं निर्दहन देहभाजा- मंहोमोहापहो यः
स्पृहयति महतीं भक्तिमद्यापि रामे ॥ १७ ॥

प्राक पंचाशत्सहस्रैर्व्यवहितममितं योजनैः पर्वतं त्वं

यावत्संजीवनाद्यौषधनिधिमधिकप्राण लंकामनैषीः ।

अद्राक्षीदुत्पतंतं तत उत गिरिमुत्पाटयंतं गृहीत्वा यांतं खे राघवांघ्नौ
प्रणतमपि तदैकक्षणे त्वां हि लोकः ॥ १८ ॥

क्षिप्तः पश्चात्सलीलं शतमतुलमते योजनानां स उच्च-
 स्तावद्विस्तारवांश्चाप्युपललव इव व्यग्रबुद्ध्या त्वयाऽतः ।
 स्वस्वस्थानस्थितातिस्थिरशकलशिलाजालसंश्लेषनष्ट- च्छेदांकः
 प्रागिवाभूत कपिवरवपुषस्ते नमः कौशलाय ॥ १९ ॥
 दृष्ट्वा दुष्टाधिपोरः स्फुटितकनकसद्वर्म घृष्टास्थिकूटं निष्पिष्टं
 हाटकाद्रिप्रकटतटतटाकातिशंको जनोऽभूत ।
 येनाजौ रावणारिप्रियनटनपटुर्मुष्टिरिष्टं प्रदेष्टुं किं नेष्टे मे स
 तेऽष्टापदकटकतटित्कोटिभामृष्टकाष्ठः ॥ २० ॥
 देव्यादेशप्रणीतिद्रुहिणहरवरावध्यरक्षोविघाता- द्यासेवोद्यद्दयार्द्रः
 सहभुजमकरोद्रामनामा मुकुन्दः ।
 दुष्प्रापे पारमेष्ठ्ये करतलमतुलं मूर्ध्नि विन्यस्य धन्यं तन्वन भूयः
 प्रभूतप्रणयविकसिताब्जेक्षणस्त्वेक्षमाणः ॥ २१ ॥
 जघ्ने निघ्नेन विघ्नो बहुलबलबकध्वंसनाद्येन शौच-
 द्विप्रानुक्रोशपाशैरसुविधृत्सुखस्यैकचक्राजनानाम ।
 तस्मै ते देव कुर्मः कुरुकुलपतये कर्मणा च प्रणामान किर्मीरं
 दुर्मतीनां प्रथममथ च यो नर्मणा निर्ममाथ ॥ २२ ॥
 निर्मृद्नन्नत्ययत्नं विजरवर जरासंधकायास्थिसंधी- न्युद्धे त्वं
 स्वध्वरे वा पशुमिव दमयन विष्णुपक्षद्विडीशम ।
 यावत् प्रत्यक्षभूतं निखिलमखभुजं तर्पयामासिथासौ तावत्याऽऽयोजि
 तृप्त्या किमु वद भगवन राजसूयाश्वमेधे ॥ २३ ॥
 क्ष्वेलाक्षीणादृहासं तव रणमरिहन्नुद्गदोद्दामबाहो-

बहवक्षौहिण्यनीकक्षपणसुनिपुणं यस्य सर्वोत्तमस्य ।
 शुश्रूषार्थं चकर्थ स्वयमयमथ संवक्तुमानंदतीर्थ- श्रीमन्नामन
 समर्थस्त्वमपि हि युवयोः पादपद्मं प्रपद्ये ॥ २४ ॥
 द्रुहयंतीं हृद्द्रुहं मां द्रुतमनिलबलाद्द्रावयंतीमविद्या- निद्रां विद्राव्य
 सद्यो रचनपटुमथाऽपाद्य विद्यासमुद्र ।
 वाग्देवी सा सुविद्याद्रविणद विदिता द्रौपदी रुद्रपत्न्याद्युद्रिकता-
 द्रागभद्राद्रहयतु दयिता पूर्वभीमाऽज्ञया ते ॥ २५ ॥
 याभ्यां शुश्रूषुरासीः कुरुकुलजनने क्षत्रविप्रोदिताभ्यां ब्रह्मभ्यां
 बृंहिताभ्यां चितिसुखवपुषा कृष्णनामास्पदाभ्याम ।
 निर्भेदाभ्यां विशेषाद्द्विवचनविषयाभ्यामुभाभ्याममूभ्यां तुभ्यं च
 क्षेमदेभ्यः सरसिजविलसल्लोचनेभ्यो नमोऽस्तु ॥ २६ ॥
 गच्चन सौगंधिकार्थं पथि स हनुमतः पुच्छमच्छस्य भीमः प्रोद्धर्तुं
 नाशकत्स त्वमुमुरुवपुषा भीषयामास चेति ।
 पूर्णज्ञानौजसोस्ते गुरुतम वपुषोः श्रीमदानंदतीर्थ क्रीडामात्रं तदेतत्
 प्रमदद सुधियां मोहक द्वेषभाजाम ॥ २७ ॥
 बहवीः कोटीरटीकः कुटिलकटुमतीनुत्कटाटोपकोपान द्राक च त्वं
 सत्त्वरत्वाच्छरणद गदया पोथयामासिथारीन ।
 उन्मथ्यातथ्यमिथ्यात्ववचनवचनानुत्पथस्थांस्तथाऽन्या- न्प्रायच्छः
 स्वप्रियायै प्रियतमकुसुमं प्राण तस्मै नमस्ते ॥ २८ ॥
 देहादुत्क्रामितानामधिपतिरसतामक्रमाद्वक्रबुद्धिः क्रुद्धः क्रोधैकवश्यः
 कृमिरिव मणिमान दुष्कृती निष्क्रियार्थम ।

चक्रे भूचक्रमेत्य क्रकचमिव सतां चेतसः कष्टशास्त्रं दुस्तरकं

चक्रपाणेगुणगणविरहं जीवतां चाधिकृत्य ॥ २९ ॥

तद्दुष्प्रेक्षानुसारात्कतिपयकुनरैरादृतोऽन्यैर्विसृष्टो ब्रह्माऽहं निर्गुणोऽहं
वितथमिदमिति ह्येष पाषंडवादः ।

तद्युक्त्याभासजालप्रसरविषतरूद्वाहदक्षप्रमाण-

ज्वालामालाधरोऽग्निः पवन विजयते तेऽवतारस्तृतीयः ॥ ३० ॥

आक्रोशंतो निआशा भयभरविवशस्वाशयाशिछन्नदर्पा वाशंतो

देशनाशस्त्विति बत कुधियां नाशमाशा दशाऽशु ।

धावंतोऽश्लीलशीला वितथशपथशापाशिवाः शांतशौर्या-

स्त्वद्व्याख्यासिंहनादे सपदि ददृशिरे मायिगोमायवस्ते ॥ ३१ ॥

त्रिष्वप्येवावतारेष्वरिभिरपघृणं हिंसितो निर्विकारः सर्वज्ञः सर्वशक्तिः

सकलगुणगणापूर्णरूपप्रगल्भः ।

स्वच्छः स्वच्छंदमृत्युः सुखयसि सुजनं देव किं चित्रमत्र त्राता यस्य

त्रिधामा जगदुत वशगं किंकराः शंकराद्याः ॥ ३२ ॥

उद्यन्मंदस्मितश्रीमृदुमधुमधुरालापपीयूषधारा-

पूरासैकोपशांतासुखसुजनमनोलोचनापीयमानम ।

संद्रक्ष्ये सुंदरं संदुहदिह महदानंदमानंदतीर्थ श्रीमद्वक्त्रेंदुबिंबं

दुरितनुदुदितं नित्यदाहं कदा नु ॥ ३३ ॥

प्राचीनाचीर्णपुण्योच्चयचतुरतराचारतश्चारुचित्ता- नत्युच्चां रोचयंतीं

श्रुतिचितवचनां श्रावकांश्चोद्यचुंचून ।

व्याख्यामुत्खातदुःखां चिरमुचितमहाचार्य चिंतारतांस्ते चित्रां

सच्छास्त्रकर्तृशरणपरिचरांछ्रावयास्मांश्च किञ्चित् ॥ ३४ ॥
पीठे रत्नोपकल्पते रुचिररुचिमणिज्योतिषा सन्निषण्णं ब्रह्माणं
भाविनं त्वां ज्वलति निजपदे वैदिकाद्या हि विद्याः ।
सेवंते मूर्तिमत्यः सुचरित चरितं भाति गंधर्वगीतं प्रत्येकं
देवसंसत्स्वपि तव भगवन्नर्तितद्योवधूषु ॥ ३५ ॥
सानुक्रोशैरजस्रं जनिमृतिनिरयाद्यूर्मिमालाविलेऽस्मिन् संसाराब्धौ
निमग्नांछरणमशरणानिच्छतो वीक्ष्य जंतून ।
युष्माभिः प्रार्थितः सञ्जलनिधिशयनः सत्यवत्यां महर्षे-
र्व्यक्तश्चिन्मात्रमूर्तिर्न खलु भगवतः प्राकृतो जातु देहः ॥ ३६ ॥
अस्तव्यस्तं समस्तश्रुतिगतमधमै रत्नपूगं यथांधै- रर्थं लोकोपकृत्यै
गुणगणनिलयः सूत्रयामास कृत्स्नम ।
योऽसौ व्यासाभिधानस्तमहमहरहर्भक्तितस्तत्प्रसादा- त्सद्यो
विद्योपलब्ध्यै गुरुतममगुरुं देवदेवं नमामि ॥ ३७ ॥
आज्ञामन्यैरधार्यां शिरसि परिसरद्रश्मिकोटीरकोटौ
कृष्णस्याक्लिष्टकर्मा दधदनुसरणादर्थितो देवसंघैः ।
भूमावागत्य भूमन्नसुकरमकरोर्ब्रह्मसूत्रस्य भाष्यं दुर्भाष्यं व्यस्य
दस्योर्मणिमत उदितं वेदसद्युक्तिभिस्त्वम ॥ ३८ ॥
भूत्वा क्षेत्रे विशुद्धे द्विजगणनिलये रूप्यपीठाभिधाने तत्रापि
ब्रह्मजातिस्त्रिभुवनविशदे मध्यगोहाख्यगोहे ।
पारिव्राज्याधिराजः पुनरपि बदरीं प्राप्य कृष्णं च नत्वा कृत्वा
भाष्याणि सम्यग व्यतनुत च भवान् भारतार्थप्रकाशम् ॥ ३९ ॥

वंदे तं त्वा सुपूर्णप्रमतिमनुदिनासेवितं देववृंदै- वंदे वंदारुमीशे श्रिय
उत नियतं श्रीमदानंदतीर्थम ।

वंदे मंदाकिनीसत्सरिदमलजलासेकसाधिक्यसंगं वंदेऽहं देव भक्त्या
भवभयदहनं सज्जनान्मोदयंतम ॥ ४० ॥

सुब्रह्मण्याख्यसूरेः सुत इति सुभृशं केशवानंदतीर्थ-
श्रीमत्पादाब्जभक्तः स्तुतिमकृत हरेर्वायुदेवस्य चास्य ।
तत्पादार्चादरेण ग्रथितपदलसन्मालया त्वेतया ये संराध्यामू नमंति
प्रततमतिगुणा मुक्तिमेते व्रजंति ॥ ४१ ॥

॥ इति कविकुलतिलकश्रीमत्त्रिविक्रमपंडिताचार्यकृता वायुस्तुतिः
संपूर्णा ॥

॥ श्री नरसिंहनखस्तुतिः ॥

पांत्वस्मान पुरुहूतवैरिबलवन्मातंगमाद्यद घटा-
कुंभोच्चाद्रिविपाटनाधिकपटुप्रत्येकवज्रायिताः ।

श्रीमत्कंठीरवास्यप्रततसुनखरा दारितारातिदूर-

प्रध्वस्तध्वांतशांतप्रविततमनसा भाविता भूरिभागैः ॥ १ ॥

लक्ष्मीकांत समंततोऽपि कलयन नैवेशितुस्ते समं पश्याम्युत्तमवस्तु
दूरतरतोऽपास्तं रसो योऽष्टमः ।

यद्रोषोत्करदक्षनेत्रकुटिलप्रांतोत्थिताग्निस्फुरत-

खद्योतोपमविष्फुलिंगभसिता ब्रह्मेशशक्रोत्कराः ॥ २ ॥

॥ इति श्रीमदानंदतीर्थभगवत्पादकृता श्रीनरसिंहनखस्तुतिः संपूर्णा ॥